

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи истифодаи энергияи атомӣ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2004, №12, қ-1, мод. 696)

Маҷлиси намояндагон 10-уми ноябри соли 2004 қабул кардааст

Маҷлиси миллий 25-уми ноябри соли 2004 ҷонибдорӣ намудааст

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ ва принципҳои танзими муносибатҳои ҷамъиятиро, ки ҳангоми истифодаи энергияи атомӣ ба миён меоянд, муайян намуда, ба ҳимояи саломатӣ ва ҳаёти одамон, ҳифзи муҳити зист, таъмини речаи паҳн накардани аслиҳои ядрои, бехатарии ядрои ва радиатсионӣ, ҳифзи моликият ҳангоми истифодаи энергияи атомӣ равона шуда, ба инкишофи илму техникаи атомӣ ва пойдор гаштани низоми байналмилалӣ истифодаи бехатарии энергияи атомӣ мусоидат менамояд.

Боби 1. Муқаррароти умумӣ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

танзими давлатӣ - фаъолияти мақоми ваколатдори давлатӣ дар таҳия, тасдиқ ва татбиқи меъёр ва қоидаҳои бехатарии ядрову радиатсионӣ, ба амал баровардани назорат ва додани иҷозатнома (литсензия) ба намудҳои фаъолияти, ки бо истифодаи энергияи атомӣ алоқаманданд;

назорат – амале, ки мақоми ваколатдори давлатӣ ва ташкилотҳои истифодабаранда ба таври доимӣ барои тафтиши иҷрои талаботи меъёр, қоидаҳо ва дастуруламалҳо анҷом медиҳанд;

санҷиш – амале, ки мақоми ваколатдори давлатӣ барои тафтиши иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шартҳои иҷозатнома (литсензия) ва шартномаҳои байналмилалӣ дар доираи салоҳияти худ ба мақсади танзими раванди истифодаи энергияи атомӣ анҷом медиҳад;

маҳали ҷойгиршавӣ - иншоот ва сохтмонҳои доимии махсус, ки барои нигоҳдории маводи радиоактивӣ ё гуронидани партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ шудаанд;

энергияи атомӣ – энергияе, ки дар ҷараёни табдилшавии ядроҳои атом хориҷ мегардад. Манбаи энергияи атомӣ энергияи дохилии ядроҳои атом мебошад, ки бо таъсири мутақобила ва ҳаракати протонҳо ва нейтронҳо дар дохили ядро алоқаманд аст;

истифодабарии энергияи атомӣ – энергияи атомӣ, ки ҳангоми амалӣ кардани реаксияҳои занҷирии ядрои ва термоядроии идорашавандаи намуди таркиш (бомбаи ядрои ва термоядрои), инчунин реаксияҳои идорашавандаи танзимкунии дараҷаи ҷудошавии энергияи (реакторҳои атомӣ) ба вучуд меояд. Дар ин ҷо дар зер истифодабарии энергияи атомӣ, ҳамчунин истифодаи энергияи коҳиши радиоактиви манбаҳои афканишоти иондоркунанда ва моддаҳои радиоактивӣ фаҳмида мешавад;

партовҳои радиоактивӣ – мавод ва моддаҳои дар ҳар ҳолати дилхоҳи агрегатӣ, ки миқдор ва дараҷаи ғилзати (концентратсии) маводи радиоактиви ба андозаи муқарраргардидаи санадҳои меъёрии муқарраркарда аҳамияти баланд дошта, ки дар натиҷаи фаъолияти хоҷагӣ ба вучуд омадаанд ва минбаъд қобили истифода нестанд;

ашёи махсуси ғайриядроӣ - ашёе, ки бо санадҳои зерқонунӣ вобаста ба талаботи низоми ҳуқуқии байналмилалии танзими содироти ядрои ҳамин тавр муайян шудаанд;

мол ва хизматрасонӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ - дастгоҳҳо, таҷҳизот, технологияи ядрои, маводи радиоактивӣ, масолеҳи махсуси ғайриядроие, ки барои истеҳсоли масолеҳи ядрои истифода мешаванд, манбаҳои афканишоти иондоркунанда, инчунин хизмати марбут ба онҳо;

сатҳи бозпас гирифтани - маҷмӯи андозаҳое, ки дар воҳидҳои фаъолият ифода ёфта, манбаҳои афканишоти радиоактивӣ ва иондор дар он воҳид ё камтар аз он метавонанд мувофиқи меъёрҳои амалкунанда аз назорат хориҷ карда шаванд;

ҳифзи физикии маводи ядрои ва таҷҳизоти ядрои - системаи ягонаи тадбирҳои ташкилӣ ва техникае, ки ба пешгирии дастрасии беиҷозати ашхос ба маводу таҷҳизоти ядрои рағона шудаанд;

нигоҳдорӣ – ҷойгиркунии муваққатии маводи радиоактивӣ ва партовҳои радиоактивӣ, ки дар ҷойҳои махсуси омодагардида (аз ҷумла дар контейнерҳои махсус), ки имконияти баровардани онҳо барои истифода, коркард ё ғуронидан пешбинӣ шудааст;

ташкilotи истифодабаранда-ташкilotе, ки барои истифодаи энергияи атомӣ иҷозатномаи (литсензияи) мақоми ваколатдори давлатиро дорад;

беҳатарии ядрои – ҳосияти объекти ядрои, ки бо эҳтимолияти муайян имконнопазир будани садамаи ядроиро таъмин менамояд;

дастгоҳҳои ядрои- реакторҳои ядрои, аз ҷумла реакторҳои истгоҳҳои атомӣ, асбобҳои кайҳонӣ ва парвозкунанда, воситаҳои нақлиёт, реакторҳои саноатӣ ва тадқиқотии таҷрибавӣ, стендҳои ядрои, ҳар гуна иншоот, маҷмӯаҳо, дастгоҳҳо, таҷҳизот ва воситаҳои техникаи барои истеҳсол, истифода, коркард, ҳамлу нақл ва ҷойгиркунии маводи ядрои.

Моддаи 2. Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Қумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Қумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Қумҳурии Тоҷикистон эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Принципҳои асосӣ ва вазифаҳои танзими ҳуқуқӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

1. Принципҳои асосии танзими ҳуқуқӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ аз инҳо иборатанд:

- таъмини бехатарии ядрои ва радиатсионӣ ҳангоми истифодаи энергияи атомӣ, муҳофизати аҳоли ва муҳити зист аз хатари радиатсионӣ;
- дастрас, объективӣ ва сари вақтӣ будани иттилооти марбут ба истифодаи энергияи атомӣ ва таъсири он ба аҳоли ва муҳити зист ба шарте, ки ин иттилоот маълумоти сирри давлатӣ надошта бошад;
- иштироки шаҳрвандон, ташкилотҳои тичоратӣ ва ғайритичоратӣ (минбаъд ташкилотҳо), шахсони дигари ҳуқуқӣ дар муҳокимаи сиёсати давлатӣ, лоиҳаҳои қонунҳо ва санадҳои дигари ҳуқуқии Қумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар фаъолияти амалӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ;
- манъи ғуронидани партовҳои радиоактивӣ давлатҳои дигар дар қаламрави Қумҳурии Тоҷикистон;
- таъмини назорати давлатӣ ва санҷиши бехатарии ядрои ва радиатсионӣ ҳангоми истифодаи энергияи атомӣ;
- таъмини ҳифзи иҷтимоии кормандони объектҳои истифодаи энергияи атомӣ, инчунин аҳолие, ки дар минтақаи ҷойгиршавии онҳо зиндагӣ ва кор мекунанд;
- додани товони зараре, ки аз таъсири радиатсия расидааст.

2. Вазифаҳои асосии танзими ҳуқуқии муносибатҳои, ки ҳангоми анҷоми ҳамаи намудҳои фаъолият дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ ба вучуд меоянд, инҳоянд:

- ташкили асосҳои ҳуқуқии низоми идораи давлатии истифодаи энергияи атомӣ ва низоми танзими давлатии бехатарӣ ҳангоми истифодаи энергияи атомӣ;
- муқаррар намудани ҳуқуқ, ӯҳдадорӣ ва масъулияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, ташкилотҳо ва шахсони дигари ҳуқуқӣ ва шаҳрвандон.

3. Дар қаламрави Қумҳурии Тоҷикистон ҳама гуна фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар истифодаи энергияи атомӣ бо мақсади таҳия, сохтан, истехсол намудан, озмоиш, нигоҳдорӣ ва паҳн намудани силоҳи ядрои қатъиян манъ аст.

Моддаи 4. Объектҳо ва субъектҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

1. Объектҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ инҳоянд:

- дастгоҳҳои ядрой;
- маҳали нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ, партовгоҳҳои радиоактивӣ, объектҳо ва иншооти доимие, ки барои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ ё барои гурондани партовҳои радиоактивӣ муқаррар шудаанд;
- маводи ядрой;
- партовҳои радиоактивӣ;
- манбаъҳои афканишоти радиоактивӣ ва иондоркунандаи бештар аз сатҳи бозпас гирифтани.

2. Субъектҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ инҳоянд:

- мақоми ваколатдори давлатии танзиму назорат ва идоракунанда;
- ташкилотҳое, ки бо фаъолияти истифодаи энергияи атомӣ машғуланд, ҳамчунин ташкилотҳои тиббӣ, таълимӣ, тадқиқотӣ, тиҷоратӣ, кишоварзӣ ва саноатӣ, аз ҷумла истихроҷи маъдан, коркард ва ғайраро дар бар мегиранд.

3. Амали ин қонун ба объектҳое, ки маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивиро бо миқдор ва фаъолнокӣ ва (ё) истихроҷи афканишоти иондоркунандаи бошиддат ё энергияшон дорои қимати камтар аз меъёрҳо ва қоидаҳои давлатӣ муқарраршударо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ доранд, барои онҳо иҷозати мақомоти давлатии танзимгари бехатарӣ ҳангоми иҷрои фаъолият бо объектҳои мазкур, дахл надорад.

Моддаи 5. Намудҳои асосии фаъолият дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

1. Ба фаъолият, ки дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ алоқаманданд, мансубанд:

- ҷобачогузорӣ, лоиҳакашӣ, таъсис, истифода ва аз истифода гирифтани дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсионӣ ва маҳалҳои нигоҳдорӣ;
- муомила бо маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ, аз он ҷумла ҳангоми ҷустуҷӯ ва истихроҷи канданиҳои ғоиданок, ки ҷунин маводро доранд, дар истеҳсолот, ҳангоми истифода, коркард, ҳамлу нақл ва нигоҳдории маводи ядрой, моддаҳои радиоактивӣ ва партовҳои радиоактивӣ;
- бурдани тадқиқотҳои илмӣ, иҷрои корҳо ва расонидани хидматҳо бо истифодаи энергияи атомӣ;

- хифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсионӣ, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ;
- омода кардани мутахассисон дар соҳаи истифодаи дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсионӣ, маҳалҳои нигоҳдорӣ, маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ;
- таъмини бехатарӣ ҳангоми истифодаи энергияи атомӣ;
- баҳисобгирӣ ва назорат ба маводи ядрой, манбаъҳои афканишоти радиоактивӣ ва иондоркунанда, моддаҳои радиоактивӣ ва партовҳои радиоактивӣ;
- содирот ва воридоти маводи ядрой, технология ва таҷҳизот, моддаҳои махсуси ғайриядрой, мавод, технология ва таҷҳизоти дорой таъиноти дучониба, манбаъҳои афканишоти иондоркунанда, моддаҳои радиоактивӣ;
- назорат ба ҳолати радиатсионӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- ҳамлу нақли транзитии маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- омода кардан ва аттестатсияи мутахассисон ва кормандон.

2. Ҳамаи намудҳои фаъолияте, ки ба истифодаи энергияи атомӣ алоқаманд аст, таҳти назорати доимии давлат ба амал бароварда мешавад.

Моддаи 6. Моликият ба манбаъҳои радиатсионӣ, маҳалҳои нигоҳдорӣ, маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ

Моликони манбаъҳои радиатсионӣ, маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ, маҳалҳои нигоҳдорӣ ва гурондани партовҳо танҳо шахсони ҳуқуқие новобаста аз шакли моликиятшон буда метавонанд, ки иҷозатномаи (литсензияи) мақоми ваколатдори давлатиро оид ба ҳуқуқи қор қардан дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ бо тартиби муқарраркардаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон доранд.

Боби 2. Мақоми ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон

дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Моддаи 7. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

1. Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми ваколатдори давлатиро дар соҳаҳои зерин муайян менамояд:

- танзими давлатии истифодаи бехатарии энергияи атомӣ;
- санчиш, назорат ва додани иҷозатнома ба намудҳои фаъолият оид ба истифодаи энергияи атомӣ;
- таъсири радиатсионӣ ба кормандон ва аҳоли;
- санчиши экологӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист.

2. Вазифаҳо ва тартиби амали мақоми ваколатдорро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

Моддаи 8. Ҳуқуқи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ (минбаъд-мақоми ваколатдори давлатӣ) дар ҳудуди салоҳияти худ ҳуқуқ дорад:

- ба Ҳукумат барои омода кардан ва тағйир додани санадҳои қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои истифодаи энергияи атомӣ пешниҳодҳо ирсол намояд;
- дар асос ва иҷрои қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон меъёру қоидаҳоеро, ки фаъолияти марбут ба истифодаи энергияи атомиро танзим менамоянд, омода, муқаррар ва татбиқ намояд;
- ба намудҳои фаъолият, ки ба истифодаи энергияи атомӣ алоқаманданд, иҷозатнома диҳад;
- ба иҷрои меъёр ва қоидаҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ назорат барад;
- вобаста ба иҷрои салоҳиятҳои худ назорат анҷом диҳад;
- оид ба ҳолати радиатсионӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон назорати давлатӣ анҷом диҳад;
- баҳисобгирӣ ва назорати давлатии маводи ядрои ва манбаъҳои афканишоти радиоактивӣ ва иондоркунандаро амалӣ созад;
- аз корхонаҳо, ташкилотҳо ва шахрвандон бе ягон маҳдудият маълумот ва ҳуҷжатҳои барои ҳалли вазифаҳои ба ӯҳдаи онҳо гузошташударо талаб намояд ва ба даст орад;
- ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ барои ҳалли масъалаҳои ба ҷавобгарӣ кашидан ҷиҳати вайрон кардани Қонуни мазкур, санадҳои дигари қонунгузорӣ ва меъёри ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон мавод супорад;

- бо мақомоти ваколатдори давлатҳои дигар ва созмонҳои байналмилалӣ дар масоили бехатарӣ хангоми истифодаи энергияи атомӣ ва оид ба масъалаи паҳн накардани силоҳи атомӣ ва назорати маводи ядрой ҳамкорӣ анҷом диҳад.

Моддаи 9. Ҳуқуқи шахсони мансабдори мақоми ваколатдори давлатӣ

Шахсони мансабдори мақоми ваколатдори давлатӣ (роҳбарон, муовинҳои роҳбарон) хангоми иҷрои вазифаҳои бевоситаи худ ҳуқуқ доранд:

- бо тартиби муқарраршуда ба объектҳои истифодаи энергияи атомӣ ва санадҳои, ки ҷаъолияти онҳо ро тавсиф менамоёнд, беамониат дастрасӣ дошта бошанд;

- ҷаъолияти шахсони ҳуқуқиеро, ки бо истифодаи энергияи атомӣ алоқаманданд, хангоми таҳдид ба амнияти аҳоли ё муҳити зист боздоранд ё дар бораи қатъи ҷаъолияташон масъала ба миён гузоранд.

Моддаи 10. Мустақилияти мақоми ваколатдори давлатӣ

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ аз дигар мақомоти иҷроия, ташкилотҳои, ки ҷаъолияти онҳо ба рушд ва истифодаи энергияи атомӣ вобаста мебошад, мустақилияти маъмурию молиявӣ дорад.

2. Монеъ шудан ба ҷаъолияти шахсони мансабдори мақоми ваколатдори давлатӣ хангоми иҷрои вазифаҳои хизматиашон роҳ дода намешавад.

Боби 3. Шартҳои ҷаъолият, ки бо истифодаи энергияи атомӣ алоқаманданд

Моддаи 11. Додани иҷозатнома барои ҷаъолияте, ки ба истифодаи энергияи атомӣ алоқаманд аст

Барои ҷаъолияте, ки бо истифодаи энергияи атомӣ вобаста мебошад, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон ҳатман иҷозатнома дода мешавад.

Моддаи 12. Бехатарии ядрой ва радиатсионӣ

1. Ҳар гуна ҷаъолият, ки бо истифодаи энергияи атомӣ алоқаманд аст, бо шартҳои таъмини ҳифзи саломатии аҳоли ва муҳити зист, ҳимоя амволи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ аз таъсири зарарноки афқанишоти иондор анҷом дода мешавад.

2. Бехатарии ядрой ва радиатсионӣ аз ҷониби ташкилотҳои истифодабаранда мутобиқи меъёру қоидаҳои муқарраршуда таъмин карда мешавад.

Моддаи 13. Ҳифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ

1. Таъмини ҳифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ дар ҳама давраҳои истеҳсолот, бунёд кардани объектҳо, ба истифода додан ва аз истифода гирифтани объектҳо, ки дар онҳо бо маводи радиоактивии ядрой амалиёт гузаронида мешавад, ҳамчунин ҳангоми ҳамлу нақли онҳо, амалӣ карда мешавад.

2. Ҳифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ аз тарафи ташкилотҳои истифодабаранда таъмин мегардад. Назорати таъмини ҳифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ амалӣ карда мешавад.

3. Барои иҷрои вазифаҳо оид ба таъмини ҳифзи ҷисмонии объектҳои истифодаи энергияи атомӣ метавонад мақомоти корҳои дохилӣ ва мақомоти хадмоти амният ҷалб карда шаванд.

Моддаи 14. Талабот оид ба таъмини ҳифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ

1. Талабот оид ба таъмини ҳифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ бо меъёру қоидаҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ муқаррар карда мешаванд.

2. Ҳифзи ҷисмонии дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдории маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ бояд мутобиқи ўҳдадорихои байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ анҷом дода шавад.

3. Дар сурати наандешидани тадбирҳо барои иҷрои талабот оид ба таъмини ҳифзи ҷисмонии объектҳои истифодаи энергияи атомӣ истифодаи дастгоҳҳои ядрой, манбаъҳои радиатсия, маҳалҳои нигоҳдорӣ, ҳамчунин анҷом додани ҳар гуна фаъолият оид ба истифодаи маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ, ки дар ҳар гуна шакл ва дар ҳар қадом марҳилаи истеҳсол, истифода, коркард, ҳамлу нақл ё нигоҳдорӣ қарор доранд, манъ аст.

Моддаи 15. Баҳисобгирӣ ва назорати маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунанда

1. Маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунанда аз тарафи давлат ба ҳисоб гирифта шуда, мавриди назорат қарор дода мешаванд. Бо ин мақсад мақоми ваколатдори давлатӣ низоми давлатии баҳисобгирӣ ва назорати маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунанда таъсис медиҳад.

2. Низомҳои давлатии баҳисобгирӣ ва назорати маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунанда микдори воқеии маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунанда, ҷойи нигоҳдорӣ, пешгирии гумшавӣ, истифодаи бераводид ва дуздӣ, пешниҳоди иттилооти ғаврий дар хусуси мавҷудият ва интиқоли маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунанда, ҳамчунин маълумот дар бораи аз ҳисоб хорич кардан ва гӯронидани манбаъҳо, оид ба содирот ва воридоти манбаъҳо ва маводи ядрой ба мақоми ваколатдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар ҳолатҳои дар шартномаҳои байналмилалӣ пешбинишуда аз тарафи ташкилотҳои байналмилалӣ ва давлатҳои дигар таъмин месозанд.

3. Ташкилоти истифодабаранда, ки ба истифодаи маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунанда фаъолият анҷом медиҳад, баҳисобгирии онҳо ва пешниҳоди маълумоти бозътимодро ба мақомоти ваколатдори давлатӣ таъмин менамояд.

4. Тартиби ташкили низомҳои давлатии баҳисобгирӣ ва назорати маводи ядрой ва манбаъҳои афканишоти иондоркунандаро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

Моддаи 16. Талаботи асосии беҳатарӣ ҳангоми интихоби майдончаю бунёди дастгоҳҳои ядрой ва маҳалҳои нигоҳдорию гӯронидани маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ

1. Интихоби майдончаю бунёди дастгоҳҳои ядрой, маҳалҳои нигоҳдорию гӯронидани маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ бояд дар асоси меъёру қоидаҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ ва ҳифзи муҳити зист амалӣ карда шавад.

2. Қарор дар хусуси бунёди дастгоҳи ядроию маҳали нигоҳдорӣ ва гӯронидани маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти ҳолатҳои зерин қабул менамояд:

- талабот ба онҳо барои ҳалли вазифаҳои хочагидорӣ мамлакат ва манотиқи алоҳидаи он;

- мавҷудияти шароити зарурӣ, ки ба меъёру қоидаҳои истифодаи энергияи атомӣ барои ҷойгир - кардани ин объектҳо ҷавобгӯ мебошад;

- набудани таҳдиди беҳатарии объектҳои мазкур аз тарафи объектҳои наздик ҷойгиршудаи шаҳрвандӣ ва низомӣ;

- оқибатҳои имконпазири иҷтимоӣ ва иқтисодии ҷойгир кардани объектҳои мазкур барои рушди саноат, кишоварзӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангию маишии минтақа.

3. Санадҳои лоиҳавии объектҳои мазкур ба таври ҳатмӣ аз таҳқиқи экологӣ, беҳдошти ва техникаӣ гузаронида мешаванд.

Моддаи 17. Талаботи асосӣ ба ташкилоти истифодабаранда

1. Ташкилоти истифодабаранда барои бехатарии дастгоҳи ядрой, манбаи афканишоти иондоркунанда, маҳали ҷойгирӣ, ҳамчунин барои муносибати даркорӣ бо маводи ядрой ва моддаҳои радиоактивӣ масъулияти пурра ба зимма дорад.

2. Масъулият барои бехатарии дастгоҳи ядрой, манбаи афканишоти иондоркунанда, маҳали нигоҳдорӣ, ҳатто дар ҳолати қатъ гардидани амали иҷозатнома то интиқоли объектҳои мазкур ба дигар ташкилоти истифодабаранда ё гирифтани иҷозатномаи нав боқӣ мемонад.

3. Ташкилоти истифодабаранда ӯҳдадор аст:

- дорои захираҳои зарурии молиявӣ, моддию техникӣ ва кормандон бошад, ки барои таъмини бехатарӣ дар ҳама давраҳои фаъолият ҳангоми истифодаи объектҳои энергияи атомӣ кофианд;

- барои иҷрои корҳо ҷиҳати аз истифода гирифтани объектҳои истифодаи энергияи атомӣ, рекултиватсияи масоҳати гӯронидани партовҳои радиоактивӣ, бартараф кардани оқибати ҳолатҳои садамавӣ, ҷуброни зарар ба саломатӣ ва ҳаёти одамон ва муҳити зист, ҳамчунин амволи шахрвандон ва ташкилотҳо тадбирҳо пешбинӣ созад ва бо маблағ таъмин намояд.

4. Ташкилоти истифодабаранда инҳоро таъмин менамояд:

- истифодаи дастгоҳи ядрой, манбаи афканишоти иондоркунанда ва маҳали нигоҳдорӣ танҳо барои ҳамон мақсадҳое, ки онҳо таъин гардидаанд;

- ташкил ва ҳамоҳангсозии таҳия ва иҷрои барномаҳо, таъмини сифат дар ҳамаи давраҳои ба истифода додан, истифода намудан ва аз истифода гирифтани дастгоҳи ядрой, манбаи афканишоти иондоркунандаи маҳали нигоҳдорӣ;

- таҳия ва татбиқи чораҳои омодагии садама ва тадбирҳои зиддисадама дар дастгоҳи ядрой, манбаи афканишоти иондоркунанда ва маҳали нигоҳдорӣ ҳамчунин чораҳо оид ба кам кардани оқибатҳои манфии садама барои кормандони объектҳои мазкур, аҳоли ва муҳити зист;

- баҳисобгирии дозаи инфиродии кормандони объектҳои истифодаи энергияи атомӣ ва татбиқи ҳуқуқи онҳо барои ҷуброн;

- суғуртаи кормандон ва дар сафари хизматӣ қарордоштагон аз хавфи таъсири радиатсия аз ҳисоби худ;

- анҷом додани салоҳиятҳои дигар, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар кардаанд.

5. Кормандони ташкилоти истифодабаранда бо тартибе, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар кардааст, аз санҷиши таҳассусӣ мегузаранд.

Боби 4. Содирот ва воридоти мол ва хизматрасонӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Моддаи 18. Анҷом додани содирот ва воридоти мол ва хизматрасонӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Содирот ва воридоти мол ва хизматрасонӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ, ки бо мақсадҳои тиҷоратӣ интиқол, харид ё фурӯш ё интиқоли ғайритиҷоратиро дар бар мегирад, аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ назорат карда мешавад ва мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин шартномаҳои байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф намудааст, анҷом дода мешавад.

Моддаи 19. Тартиби амалӣ гардонидани содирот ва воридоти мол ва хизматрасонӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Тартиби амалӣ гардонидани содирот ва воридоти маводи ядрой, технология, таҷҳизот ва дастгоҳҳои ядрой, маводи махсуси ғайриядрой, манбаъҳои афканишоти иондоркунанда, маводи радиоактивӣ ва партовҳои радиоактивиро қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

Боби 5. Ҳуқуқи ӯҳдадорӣ шаҳрвандон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳо

Моддаи 20. Ҳуқуқи шаҳрвандон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

1. Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ ҳуқуқ доранд:

- тавассути мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба истифодаи энергияи атомӣ ва васоити ахбори умум дар хусуси беҳатарии объектҳои бунёдашон пешбинишуда, лоиҳакашидашуда, бунёдшаванда, истифодашаванда ва аз истифода гирифташудаи энергияи атомӣ, дар бораи назорати амалишавандаи ҳолати радиатсионӣ дар маҳалҳое, ки онҳо истиқомат мекунанд ё кор менамоянд, ҳамчунин дар хусуси дозаи шуъбагирӣ маълумот ба даст оранд;

- дар баррасии сиёсат, лоиҳаи санадҳои қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва барномаҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ иштирок намоянд;

- таҳқиқи экологии ҷамъиятии ҳуҷҷатҳои лоиҳавӣ ва назоратро аз болои вазъияти радиатсионии муҳити зист мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом диҳанд;

- бо мақсади шиносӣ пайдо кардан бо тартиби муқарраршуда аз дастгоҳҳои ядрӣ, маҳалҳои нигоҳдорӣ ва ғурундан дидан намоянд;

- барои ҷуброни ҳисороти зиёне, ки дар натиҷаи садамаи ядрӣ ё радиатсионӣ ба онҳо расидааст, аз ҳисоби ташкилоти истифодабаранда, ки ба ин садама роҳ додааст.

Моддаи 21. ӯҳдадории шахрвандон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳо дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Шаҳрвандон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳо ӯҳдадоранд қонунгузориеро, ки истифодаи энергияи атомиро танзим менамояд, риоя намуда, талаботи меъёру қоидаҳои бехатарӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ, ҳамчунин талаботи шахсонаи мансабдори ташкилотҳо оид ба истифодаи энергияи атомиро иҷро намоянд.

Моддаи 22. Суғуртақунӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Шаҳрвандон ва моликияти онҳо аз эҳтимолияти таъсири радиатсионӣ аз ҳисоби соҳибмулк ва ё истифодабарандаи энергияи атомӣ ҳатман суғурта карда мешаванд. Пардохти суғуртапулӣ новобаста аз маблағи супоридашуда ба амал бароварда мешавад. Тартиб ва шартҳои суғуртаи шахрвандон ва моликияти онҳоро аз эҳтимолияти таъсири радиатсионӣ қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

Моддаи 23. Ҷуброни зараре, ки дар натиҷаи истифодаи номувофиқи объектҳои энергияи атомӣ расидааст

1. Зарари ба саломати шахрвандон расонидашуда, ҳамчунин ғавти онҳо дар натиҷаи истифодаи номувофиқи объектҳои энергияи атомӣ бояд аз ҳисоби расонандаи зарар дар ҳаҷми пурра бо назардошти дараҷаи гум кардани қобилияти меҳнати зарардида, хароҷот барои табobati вай, барқарорсозии саломатӣ, парастории бемор, кӯмакпулиҳои таъиншуда мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда шавад.

2. Шахсонаи воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз расонандагони зарар ҷуброни пурраи зиёни молии вобаста ба истифодаи номувофиқи объектҳои энергияи атомӣ аз ҷониби ташкилотҳо ва шахрвандон расида ва хароҷоти ташкилотҳоро новобаста аз шакли моликияти онҳо ва шахсонаи алоҳидаро, ки дар қорҳои садамавию наҷотбахшӣ ва баргараф кардани оқибатҳои истифодаи номувофиқи объектҳои энергияи атомӣ иштирок намудаанд, талаб намоянд.

3. Шахсонаи воқеӣ ва ҳуқуқӣ гунаҳкори истифодаи номувофиқи объектҳои энергияи атомӣ ӯҳдадоранд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон зарари ба замин, об, олами набототу ҳайвонот расонидашуда, аз ҷумла хароҷоти рекултиватсияи замин ва барқарорсозии ҳосилхезии табиӣ заминро ҷуброн намоянд.

Моддаи 24. Тадбирҳо оид ба ҳимояи иҷтимоии шаҳрвандон дар манотиқи ҷойгиршавии дастгоҳҳои ядрӣ, манбаъҳои радиатсия ва маҳалҳои нигоҳдории онҳо

Шаҳрвандоне, ки дар ҳудуди манотиқи мушоҳидаи дастгоҳҳои ядрӣ, манбаъҳои радиатсия ё маҳалҳои нигоҳдорӣ истиқомат мекунанд, қору фаъолият анҷом медиҳанд ё хизмати ҳарбӣ адо мекунанд, ба ҷуброни иҷтимоӣ иқтисодӣ барои омилҳои иловагии хавф ё барои шароити махсуси истиқомат, анҷом додани қору фаъолият ё адои хизмати ҳарбӣ ҳуқуқ доранд. Навъ, андозаи ҷубронҳои мазкур ва тадбирҳо оид ба ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандонро дар вобастагӣ аз навъ ва тавсифи амнияти объекти истифодаи энергияи атомӣ санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунанд. Тартиби пешниҳоди ҷубронҳои мазкур ва тадбирҳо оид ба ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандонро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар месозад.

Боби 6. Муқаррароти хотимаӣ

Моддаи 25. Санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ дар соҳаи истифодаи энергияи атомӣ

Агар мутобиқи санадҳои байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, назар ба он меъёрҳои, ки дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба истифодаи энергияи атомӣ мавҷуд аст, меъёрҳои дигар муқаррар шуда бошад, дар ин сурат меъёрҳои санадҳои байналмилалӣ истифода мегарданд.

Моддаи 26. Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба вайрон кардани Қонуни мазкур роҳ медиҳанд, мутобиқи тартиботи муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 27. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Э.Раҳмонов

ш. Душанбе 9 декабри соли 2004

№ 69

